

Το μπλοκ της «Συμμαχίας των Ανθρώπων με AIDS» στην Πορεία για τα Γκέι Δικαιώματα στη Νέα Υόρκη στις 25 Ιουνίου 1989. Από το βιβλίο «Gay Pride: photographs from Stonewall to today», Fred W. McDarrah, Timothy S. McDarrah, a capella books, 1994

ΕΝΤΥΠΗ ΕΚΔΟΣΗ

16.06.2019, 18:01

Το HIV/AIDS και η μετάδοση του στίγματος

Γιώργος Παπαδοπετράκης*, Αντώνης Πούλιος**

Ακολουθήστε μας
στο Google news

Από τη δεκαετία του 1930, αν και δεν είναι ευρέως γνωστό, υπήρχαν κρούσματα AIDS στην Αφρική, χωρίς να γνωρίζουμε πόσοι άνθρωποι είχαν μολυνθεί από τον άγνωστο τότε HIV ή είχαν εκδηλώσει AIDS μέχρι τη δεκαετία του 1980. Μέχρι το τέλος του 1981 υπήρξαν 270 γνωστές περιπτώσεις ανοσολογικής ανεπάρκειας ομοφυλόφιλων διεθνώς και 121 θάνατοι, καθώς και η καταγραφή του πρώτου κρούσματος στην Ελλάδα.

Το 1982 η αιτία της ανοσολογικής ανεπάρκειας θεωρήθηκε σεξουαλική και το σύνδρομο ονομάστηκε GRID (Gay-Related-Immune-Deficiency - Ανοσοανεπάρκεια Σχετιζόμενη με Ομοφυλόφιλους). Το όνομα αυτό στιγματίσε αμετάκλητα τους ομοφυλόφιλους και χρησιμοποιήθηκε για να υποστηριχτεί το επιχείρημα ότι, εφόσον οι ομοφυλόφιλοι νοσούν, δεν μπορούν να θεωρηθούν «φυσιολογικοί».

Στο τέλος της χρονιάς χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά ο όρος «AIDS» (Acquired Immune Deficiency Syndrome - Σύνδρομο Επίκτητης Ανοσολογικής Ανεπάρκειας), αλλά είχε ήδη λανθασμένα θεωρηθεί ότι αφορούσε μόνο συγκεκριμένες ομάδες (π.χ. ομοφυλόφιλους άνδρες ή χρήστες ουσιών) κοστίζοντας πολλές ζωές.

Το 1986 η Διεθνής Επιτροπή για την Ταξινόμηση των Ιών ονόμασε επίσημα HIV (Human-Immunodeficiency-Virus - Ιός Ανθρώπινης Ανοσοποιητικής Ανεπάρκειας) τον ιό που προκαλεί το AIDS. Λίγο χρόνια αργότερα, εγκρίθηκε η πρώτη αντιρετροϊκή θεραπεία, η ζιδοβουδίνη (AZT).

Το 1987 το AIDS ήταν η πρώτη ασθένεια που συζητήθηκε στον ΟΗΕ, καταγράφοντας παγκοσμίως περίπου 20.000 θανάτους από AIDS και 71.751 κρούσματα HIV. Ένα χρόνο αργότερα, το 1988, ο ΠΟΥ, όρισε την 1η Δεκεμβρίου

ως Παγκόσμια Ημέρα του AIDS και το 1991 η κόκκινη κορδέλα καθιερώθηκε διεθνώς ως σύμβολο αλληλεγγύης για τους ανθρώπους που ζουν με τον HIV.

Η δεκαετία του '90 αποτέλεσε ορόσημο με ραγδαίες εξελίξεις στη φαρμακευτική αντιμετώπιση. Σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια δράση έπαιξε η δημιουργία του Κοινού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το AIDS (UNAIDS) το 1996.

Διαμαρτυρία ακτιβιστών της οργάνωσης Act Up έξω από το δημαρχείο της Νέας Υόρκης στις 28 Μαρτίου 1989 για την κυβερνητική αδράνεια για την αντιμετώπιση του HIV/AIDS. Το πλακάτ γράφει: «Η κυβέρνηση έχει αίμα στα χέρια της – ένας θάνατος από AIDS κάθε μισάωρο». Από το βιβλίο «Gay Pride: photographs from Stonewall to today», Fred W. McDarrah, Timothy S. McDarrah, a capella books, 1994

Στο τέλος της δεκαετίας, και ενώ συνέχιζαν οι εξελίξεις στη φαρμακευτική αντιμετώπιση του HIV/AIDS, το UNAIDS εκτιμούσε ότι 16.000 νέες μολύνσεις προκύπτουν καθημερινά ενώ, σύμφωνα με τον ΠΟΥ, το AIDS ήταν η τέταρτη μεγαλύτερη αιτία θανάτου παγκοσμίως.

Με την αλλαγή της χιλιετίας μειώθηκαν οι τιμές φαρμάκων για τις αναπτυσσόμενες χώρες και τους επιτράπηκε η παραγωγή γενόσημων. Το 2002 εγκρίθηκε η ταχεία εξέταση για τον HIV με ακρίβεια 99,6% που έδινε αποτέλεσμα σε 20 λεπτά. Σημαντικά ήταν και τα αποτελέσματα μελέτης που έδειξαν ότι η έγκαιρη έναρξη αντιρετροϊκής θεραπείας μειώνει τον κίνδυνο μετάδοσης του HIV κατά 96% μεταξύ των ζευγαριών που το ένα μέλος είναι οροθετικό και το άλλο όχι (δηλαδή οροασύμβατα ζευγάρια). Παράλληλα διευρύνθηκαν οι διαθέσιμες επιλογές θεραπείας και το 2012 εγκρίθηκε η Pre-

Exposure-Prophylaxis (Προφύλαξη Πριν Από την Εκθεση - PrEP) για οροαρνητικά άτομα.

Το 2015, ο ΠΟΥ εξέδωσε νέες κατευθυντήριες οδηγίες που συνιστούσαν τη χορήγηση αντιρετροϊκής θεραπείας το συντομότερο δυνατό μετά τη διάγνωση. Το 2016 το UNAIDS ανακοίνωσε ότι 18,2 εκατομμύρια ήταν σε θεραπεία, συμπεριλαμβανομένων 910.000 παιδιών, αριθμός που είχε διπλασιαστεί μέσα σε πέντε χρόνια, ενώ για πρώτη φορά το 2017 παίρνουν αντιρετροϊκά φάρμακα περισσότεροι από τους μισούς που ζουν με τον ιό HIV παγκοσμίως.

Αυτές οι επιτυχίες βασίστηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό στην κινητοποίηση και τις διεκδικήσεις της ίδιας της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Αρκετοί διάσημοι που διαγνώστηκαν θετικοί είχαν το θάρρος να το δημοσιοποιήσουν, προσφέροντας ορατότητα και βοηθώντας στην αναδιαπραγμάτευση του στίγματος. Σήμερα οργανώσεις σε όλο τον κόσμο υποστηρίζουν το U=U (Undetectable = Untransmittable - Μη Ανιχνεύσιμο = Μη Μεταδιδόμενο). Αυτό το σύνθημα βασίζεται σε ισχυρές επιστημονικές αποδείξεις ότι δεν μεταδίδουν τον ιό οι άνθρωποι που βρίσκονται σε επιτυχημένη θεραπεία και έχουν μη ανιχνεύσιμο ιικό φορτίο.

Οι προκαταλήψεις, τα στερεότυπα καθώς και η ομοφοβία ήταν ένα γόνιμο έδαφος στο οποίο ρίζωσε ο HIV

επικράτειά της περίπου τα δυο τρίτα των διαγνώσεων παγκοσμίως.

Περίπου 940.000 άνθρωποι πέθαναν διεθνώς από τις ασθένειες που σχετίζονται με τον HIV το 2017. Στην Ελλάδα, μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 2018 έχουν καταγραφεί 17.241 περιστατικά HIV λοίμωξης και 2.846 θάνατοι. Το 83% είναι άνδρες και το 17% γυναίκες, με τις μεταδόσεις στους άνδρες που κάνουν σεξ με άνδρες να φτάνουν το 57,8%. Οι νέες διαγνώσεις για τα έτη 2016 - 2018 είναι σε σταθερά επίπεδα (περίπου 5 ανά 100.000 πληθυσμού).

Από την αρχή της επιδημίας, περισσότεροι από 70 εκατομμύρια άνθρωποι έχουν μολυνθεί από τον HIV και περίπου 35 εκατομμύρια έχουν χάσει τη ζωή τους. Το βάρος της επιδημίας εξακολουθεί να διαφέρει σημαντικά μεταξύ χωρών και περιοχών. Η Αφρική εξακολουθεί να πλήττεται σοβαρά, έχοντας στην

Η αντιμετώπιση του HIV/AIDS αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές στιγμές της σύγχρονης βιοϊατρικής. Μέσα σε λίγες δεκαετίες έγινε εφικτό στον δυτικό κόσμο να αντιμετωπίζεται ο HIV με ελάχιστη οργανική επιβάρυνση, χωρίς κανέναν κίνδυνο για τους γύρω. Όμως, το κόστος για τις ζωές των ανθρώπων που είχαν επαφή με τον HIV και το AIDS ήταν και είναι τεράστιο.

CHEMSEX

Πρακτικές ασφαλέστερης χρήσης ουσιών στο σεξ.

Αν κάνεις σεξ με χρήση ουσιών όπως crystal meth, meth και ghb/gbl (G), προσπάθησε να ακολουθήσεις εύκολες πρακτικές που μειώνουν το ρίσκο της έκθεσής σου στον HIV και σε άλλα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.

Μάθε περισσότερα εδώ

Αν είναι δυνατό επέλεξε να παίξεις με κάποιον που εμπιστεύεσαι ή να είστε μαζί κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού.

Μην υποθέτεις πως ο άλλος είναι οροαρνητικός επειδή σου πρότεινε bareback.

Όποτε πότε θα είναι η επόμενη φορά που θα κάνεις chemsex και προσπάθησε να το τηρήσεις.

Αν επιλέξεις να κάνεις ενεργητικό ή παθητικό fisting, φρόντισε να φοράτε ειδικό γάντι.

Μην παίζεις για πολλές ώρες ή μέρες. Μετά το πρώτο 24ώρο χρήσης, οι παραισθήσεις και άλλες παρενέργειες μπορεί να απειλήσουν την υγεία σου.

Απόφυγε τη μίξη ουσιών, γιατί η αλληλεπίδρασή τους μπορεί να προκαλέσει προβλήματα στην υγεία σου (π.χ. gbl (G) και αλκοόλ).

Μη μοιράζεσαι με άλλους σύριγγες, βελόνες ή καλαμάκι και μην αφήνεις άλλους να προετοιμάσουν ή να σου κάνουν την ένεση.

Αν είσαι οροθετικός, φρόντισε να θυμηθείς να πάρεις τα χάπια σου στην ώρα τους ή ξεκίνα το παιχνίδι αφού τα πάρεις για να είσαι σίγουρος. Μην υποτιμάς την αλληλεπίδραση των ουσιών με την αγωγή σου.

Εξετάσου τακτικά για HIV, ηπατίτιδες B και C και τα υπόλοιπα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.

ΚΑΝΕΙΣ ΚΑΝΕ ΣΕΞ; ΚΑΝΕ ΤΕΣΤ!

Μάθε περισσότερα εδώ

CHECKPOINT
κέντρα πρόληψης και εξέτασης

Σε συνεργασία:

AHF EUROPE

■ Η χρήση φαρμακικών ουσιών ενδέχεται να έχει

Τρίτη 6 Ιουνίου 2017
Ώρα: 17.30

Ανοιχτή συζήτηση στο Βιβλιοπωλείο Ιανός
(Σταδίου 24, Αθήνα)

* Μη ανιχνεύσιμο ιικό φορτίο HIV σημαίνει μη μεταδοτικός.

Πάνω: Το πρώτο φυλλάδιο για πρακτικές ασφαλέστερης χρήσης ουσιών κυκλοφόρησε το 2017 από τα Checkpoint.

Κάτω: ενημερωτική συζήτηση στο βιβλιοπωλείο «Ιανός» από τα Checkpoint, Θετική Φωνή και AHF Europe για την εκστρατεία U=U (μη ανιχνεύσιμο ιικό φορτίο HIV σημαίνει μη μεταδοτικός)

Ο HIV παραμένει μία «κοινωνική» ασθένεια που στιγματίζει ανθρώπους και ομάδες (ΛΟΑΤΚΙ+, εργαζόμενους στο σεξ, χρήστες κ.ά.). Για το κοινωνικό φαντασιακό, ο HIV δεν αποτελεί μία ακόμα σεξουαλικά μεταδιδόμενη λοίμωξη, αλλά την τιμωρία ενοχοποιημένων, «περιθωριακών» απολαύσεων και συμπεριφορών, όπως το μη-ετεροκανονικό σεξ ή η χρήση ουσιών. Οι αναπαραστάσεις αυτές εγκλωβίζουν και οδηγούν σε απομόνωση, εσωστρέφεια

και επιβλαβείς συμπεριφορές, καθώς το στίγμα εσωτερικεύεται, επιβαρύνοντας μια ζωή που μπορεί να είναι ήδη δυσκολεμένη από διακρίσεις.

Η υγεία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον κοινωνικό δεσμό εντός του οποίου εγγραφόμαστε. Η ιστορία του HIV/AIDS διδάσκει ότι η ιατρική πρόοδος είναι αναγκαία, αλλά όχι επαρκής συνθήκη προστασίας της ζωής και εγγύησης της ευημερίας της. Η αναθεώρηση αυτών που θεωρούμε κανονικά, η δυνατότητα και διαθεσιμότητα να εξοικειωθούμε με ό,τι θεωρούμε διαφορετικό είναι, σε τεράστιο βαθμό, από τις σημαντικότερες κινήσεις πρόληψης για κάθε κοινωνία.

Δεν υπάρχει επιστήμη αποκομμένη από το κοινωνικό γίνεσθαι εντός του οποίου αυτή αναπτύσσεται. Όπως δείχνει η ιστορία του HIV, οι προκαταλήψεις, τα στερεότυπα καθώς και η ομοφοβία που αφορούσε την «μη-κανονικότητα» των γκέι και την «ανήθικη» υποτιθέμενη σεξουαλική τους ασυδοσία ήταν ένα γόνιμο έδαφος στο οποίο ρίζωσε ο HIV. Δεν συνδέθηκε με πρακτικές υψηλότερου ή χαμηλότερου κινδύνου, αλλά με μια ταυτότητα, με την ύπαρξη ορισμένων ανθρώπων, με ό,τι μπορεί να θεωρηθεί περιθωριακή, βάσει των ετεροκανονικών στερεοτύπων, απόλαυση.

Στα αντανakλαστικά έναντι των «περιθωριακών» αυτών απολαύσεων (χρήση ουσιών, ομόφυλο σεξ, εργασία στο σεξ κ.ά.) ελλοχεύει η πεποίθηση ότι η πάθηση έρχεται αφενός ως δίκαιη τιμωρία, αφετέρου ότι τις ομάδες αυτές τις φοβούμαστε δικαίως, καθώς συνιστούν «υγειονομικές βόμβες» ή «τοξικοεξαρτημένους, επίδοξους ληστές». Κατά συνέπεια, η πρόληψη είχε έναν υπόρρητο στιγματισμό.

Ταυτόχρονα, η ορθή προβολή του θέματος απουσίαζε για πολλά χρόνια. Στην καλύτερη περίπτωση, είχε τη μορφή τραγικών ιστοριών σε σχέση με την κόλαση που ζούσαν οι ομοφυλόφιλοι. Με άλλα λόγια, στην καλύτερη περίπτωση μπορούμε να τους λυπόμαστε.

Το στίγμα αυτό δεν είναι κάτι που η γκέι κοινότητα είχε να το αντιμετωπίσει μόνο ως εξωτερική απειλή, αλλά και ως εσωτερική. Πέραν των διακρίσεων που είχαν να αντιμετωπίσουν οι γκέι σε κοινωνική βάση, το εσωτερικευμένο στίγμα ήρθε να συνδεθεί με την ενοχή που αναπτυσσόταν καθώς μεγάλωναν σε έναν κόσμο που τους έκανε είτε να θεωρούν τον εαυτό τους προβληματικό είτε να νιώθουν ότι πρέπει να εναρμονιστούν με πρότυπα συγκροτημένα από στρέιτ για στρέιτ.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και μετά, ύστερα από το σοκ ότι συμβαίνει κάτι άγνωστο και πεθαίνουν άνθρωποι της κοινότητας, οι γκέι μεγάλωσαν γνωρίζοντας ότι караδοκεί ο κίνδυνος του HIV και αφορά ειδικά αυτούς. Πόσοι δεν μεγαλώσαμε με τη φράση «πλύνε τα χέρια σου, μπορεί εκεί που έπιασες να έπιασε κάποιος με AIDS»;

Ο HIV για τους γκέι ήταν η άλλη όχθη που νομιμοποιούσε το κοινωνικό περιθώριο. Από την επιφύλαξη και τον φόβο της σχέσης που έχουν οι οροαρνητικοί στην απομόνωση και το στίγμα αυτών που ζουν με τον HIV: οι άνθρωποι αυτοί έρχονται να καθοριστούν από τη διάγνωση και «είναι βρόμικοι», σύμφωνα με τις προκαταλήψεις ακόμα και της ίδιας τους της κοινότητας. Προτιμούν να σχετίζονται με άλλους ανθρώπους που ζουν με τον HIV, καθώς δεν θέλουν να βιώσουν εκ νέου το τραύμα ή έστω το φορτίο της απόρριψης.

Ο HIV θα συνδεθεί με την εσωτερικευμένη ομοφοβία της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, νομιμοποιώντας κατά κάποιον τρόπο την κακοποίηση και την ενοχή. Η θεραπεία του ιού σήμερα πρέπει να περάσει απαραίτητως από την ανατροπή του κοινωνικού δεσμού, που συγκροτείται μέσα από την αντιπαραβολή με ομάδες προβληματικών και μη-κανονικών ατόμων και ομάδων. Το παράδειγμα της ναζιστικής Γερμανίας μάλλον δεν μας έχει διδάξει ακόμα τι κινδύνους ελλοχεύει. Οι απαντήσεις έρχονται μέσα από την αλληλεγγύη και την τόλμη να μαθαίνουμε από ό,τι μας είναι άγνωστο.

Να προσέχουμε ο ένας τον άλλο.

** Σύμβουλος Εξαρτήσεων, αντιπρόεδρος Συλλόγου Οροθετικών Ελλάδος Θετική Φωνή, επιστημονικός συνεργάτης Orlando LGBT+*

*** Κλινικός ψυχολόγος, MSc, PhD (c), επιστημονικός συνεργάτης του Συλλόγου Οροθετικών Ελλάδος «Θετική Φωνή», μέλος της επιστημονικής επιτροπής Orlando LGBT+*

Το κείμενο δημοσιεύτηκε στο τεύχος «Αόρατη Ιστορία: Διαδρομές, βιώματα, πολιτικές των ΛΟΑΤΚΙ+ στην Ελλάδα», που κυκλοφόρησε με την «Εφ.Συν.» - Σαββατοκύριακο στις 8 Ιουνίου 2019. Μπορείτε να διαβάσετε τα κείμενα σε ηλεκτρονική μορφή επιλέγοντας το αντίστοιχο λινκ από τον κατάλογο περιεχομένων που ακολουθεί ή να ξεφυλλίσετε και να διαβάσετε ολόκληρο το τεύχος στην εφαρμογή issue μετά τον κατάλογο περιεχομένων.

Περιεχόμενα Τεύχους